

Trédhearcach nó nach ea

Súil thapa ar an gceacht

Tosaigh ag fuinneog an tseomra ranga: cad is féidir linn a fheiceáil tríd an ngloine? Léirigh conas féachaint trí scannán plaisteach (trédhearcach) agus trí chárta tiubh (ní trédhearcach), ansin taispeáin an trádaire leis na cúig shampla go hachomair. Glacann na péirí seal ag coinneáil scannán plaisteach, páipéar, scragall, cupán trédhearcach agus cárta tiubh suas leis an solas, cuireann siad gach ceann ar mhata trédhearcach nó ar mhata nach bhfuil trédhearcach, agus tarraingíonn siad ceann amháin de gach cineál ar leathanach na Dialainne Imscrúdaithe. Críochnaigh trí áiteanna laethúla a ainmniú ina gcabhraíonn ábhair thrédhearcacha linn, mar shampla fuinneoga.

Cuspóirí foghlama

- Ábhair a choinneáil suas leis an solas agus iad a shórtáil: trédhearcach nó ní trédhearcach
- Áit laethúil amháin a ainmniú ina gcabhraíonn ábhar trédhearcach linn

Roimh an gcloigín – ullmhúchán

Gearr sraith amháin do gach péire an lá roimh ré: blúire scannáin phlaistigh, gnáthpháipéar, píosa scragail, cupán plaisteach trédhearcach, cárta tiubh. Cuir i málaí ar thráidirí iad. Fág spás saor ag fuinneog gheal amháin (nó cuir lampa ar bun). Priontáil leathanaigh líníochta na Dialainne Imscrúdaithe. Feidhmíonn dhá bhileog pháipéir gan scríobh orthu do gach péire mar mhataí sórtála.

Ábhair

Mír	Líon	Do gach	Foinse	Ionadach saor
blúirí scannáin phlaistigh (thart ar mhéid láimhe)	1	grúpa	ollmhargadh	póca plaisteach trédhearcach gearrtha as sean-fhillteán cáipéisí
bileoga gnáthpháipéir	1	grúpa	seomra ranga	leathanach de pháipéar garbh
píosaí scragaill alúmanaim	1	grúpa	ollmhargadh	clúdach glan scragaill ó bhia beir leat, sruthlaithe agus triomaithe
cupán plaisteach trédhearcach	1	grúpa	ollmhargadh	bun de bhuidéal uisce folamh trédhearcach, gearrtha go sábháilte ag duine fásta, le téip ar na himill
píosaí de chárta tiubh	1	grúpa	seomra ranga	postchárta fillte nó taobh as bosca calóg bricfeasta
trádaire sórtála do na cúig shampla	1	grúpa	seomra ranga	clúdach éadomhain cairtchláir nó pláta
mataí páipéir nó bileoga gan scríobh orthu chun sórtáil i bpéirí (taobh trédhearcach agus taobh nach bhfuil trédhearcach)	2	grúpa	seomra ranga	dhá chúinne folmha ar dheasc, a ainmníonn an múinteoir os ard
dhá thrádaire éadoimhne nó dhá fhonsa le haghaidh sórtáil roghnach don rang ar fad	2	rang	trealamh na scoile	dhá bhileog mhóra páipéir ar an urlár mar mhataí don rang
Leathanaigh na Dialainne Imscrúdaithe	1	dalta	seomra ranga	leathanach bán A4 fillte ina dhá leath chun dhá thaobh a dhéanamh don líníocht

Pointe sábháilteachta

Fanann blúirí an scannáin phlaistigh sna lámha nó ar an trádaire — ná bídís riamh in aice le béal. Is féidir le himill an scragaill a bheith géar má fháisctear go teann é; lúb go réidh é. Is le féachaint tríothu atá na cupáin, ní le greim a bhaint astu.

Céimeanna teagaisc

- **Féach agus déan machnamh:** Coinnigh an scannán plaisteach suas leis an bhfuinneog agus féach tríd, ansin déan an rud céanna leis an gcárta tiubh. Nasc gach ceann leis na focail i gcló trom amháin: ciallaíonn trédhearcach gur féidir leat an taobh eile a fheiceáil fós; ciallaíonn ní trédhearcach go bhfuil an radharc bachtá. Níl aon bhuille faoi thuairim mícheart anseo.
- **Breathnaigh ormsa ag féachaint tríd:** Léiriú don rang ar fad amháin — fanann na páistí ina suí. Déan an timthriall os ard (N'fheadar... Sílim... Bainim triail as... Thug mé faoi deara...) leis an scannán plaisteach, ansin leis an gcárta. Iarr ar an rang 'feicim tríd' nó 'bachtá' a rá d'aon ghuth, nó ordóga a thaispeáint. Taispeáin an trádaire iomlán leis na cúig shampla go sciobtha gan iad a thabhairt amach fós.
- **Seal ag an bhfuinneog:** Trádaire amháin idir beirt ag an spota is gile. Fan gar dóibh chun an scannán plaisteach a choinneáil ó aghaidheanna agus ó ghruaig. Fiafraigh: cé acu ceann a chuir iontas ort? An féidir leat aghaidh a fheiceáil fós tríd an gcupán? An lonraíonn an páipéar, nó an féidir leat pictiúr soiléir a fheiceáil tríd i ndáiríre? Stop an rang tar éis cúpla nóiméad agus iarr ar bheirt pháistí rud amháin a d'aimsigh gach duine acu a thaispeáint.
- **Sórtáil: trédhearcach nó ní trédhearcach:** Ainmnigh dhá thaobh an mhata os ard — níl gá le lipéid scríofa. Cuireann na péirí gach fíorshampla ina áit agus tugann siad cúis ghearr. Má chuirtear an páipéar ar an taobh trédhearcach toisc go lonraíonn sé, déan an tástáil féachana arís in éineacht leo: an féidir leat aghaidh nó crann a dhéanamh amach?
- **Taispeáin agus tarraing:** Tabhair amach leathanach na Dialainne Imscrúdaithe agus tabhair leid amháin ó bhéal: tarraing rud amháin a raibh tú in ann féachaint tríd agus rud amháin nach raibh. Is leor marc nó cruth simplí i ngach grúpa. Suigh le páistí nach bhfuil cinnte — iarr orthu sampla a phointeáil ar dtús, agus marc a dhéanamh ina dhiaidh sin.
- **Plé chun ciall a bhaint as:** Athluaigh a gcuid smaointe i dteanga an cheachta. Tarraing amach: bhí an scannán plaisteach agus an cupán trédhearcach; ní raibh an scragall, an cárta ná an páipéar trédhearcach. Luaigh déantóir fuinneog a roghnaíonn gloine ionas gur féidir linn féachaint amach agus fanacht te. Seiceáil ratha: pointeálann gach páiste ar shampla trédhearcach amháin agus ainmníonn sé áit laethúil amháin (is leor fuinneog).

Cad ba cheart a fheiceáil

Cuirfidh formhór na naíonán an scannán plaisteach agus an cupán trédhearcach ar an taobh trédhearcach, agus an scragall, an cárta tiubh agus an gnáthpháipéar ar an taobh nach bhfuil trédhearcach. D'fhéadfadh an páipéar lonrú beagán — aontaigh go lonraíonn sé, ansin treoraigh iad i dtreo 'ní trédhearcach' toisc nach féidir leo pictiúr soiléir a fheiceáil tríd. Is minic a thosaíonn freagraí faoi áiteanna laethúla leis an bhfuinneog; tá fáilte freisin roimh spéaclaí, fuinneoga carranna agus buidéil thrédhearcacha.

Míthuisintí agus idirghabhálacha

- **Lonraíonn sé, mar sin caithfidh sé a bheith trédhearcach — ceapann páistí gur féachaint tríd atá ann nuair a lonraíonn solas trí pháipéar.** — Coinnigh páipéar agus scannán plaisteach taobh le taobh suas leis an solas céanna. Fiafraigh: an féidir leat m'aghaidh nó an crann a dhéanamh amach fós? Ní leor lonrú; ciallaíonn féachaint tríd gur féidir leat a fheiceáil fós cad atá ar an taobh eile.
- **Ní thugann páistí 'trédhearcach' ar rud ach amháin más gloine é, agus ní thugann siad faoi deara go bhfuil an cupán nó an scannán plaisteach trédhearcach.** — Iarr orthu féachaint tríd an gcupán ar aghaidh a bpáirtí, agus ansin é a ainmniú mar rud trédhearcach. Athluaigh: áirítear aon ábhar ar féidir leat féachaint tríd, ní fuinneoga amháin.

Difreáil

Ag teacht chun cinn	Ag forbairt	Inniúil
• Pointeálann an páiste ar an rud is féidir leis a fheiceáil fós agus tusa ag rá 'trédhearcach' nó 'ní trédhearcach'; suigh in aice leis chun sampla amháin a chur ar an mata ceart. • Don líníocht, lig dóibh sampla sórtáilte a phointeáil ar dtús, agus ansin marc amháin a dhéanamh don cheann sin.	• Fiafraigh díobh cé acu píos a chuir iontas orthu agus cén fáth, tar éis dóibh na cúig cinn ar fad a shórtáil. • Spreag iad le dara háit laethúil a lua seachas fuinneog an tseomra ranga (spéaclaí, buidéal trédhearcach).	• Baineann an péire triail as dhá phíos agus insíonn siad dá chéile cé acu ceann is soiléire a fheiceann siad tríd. • Gan éirí óna suíochán, pointeálann siad ar rud trédhearcach amháin eile atá sa seomra cheana féin (fuinneog, buidéal uisce trédhearcach).

Nasc traschuraclaim

Naisc le súgradh Aistear agus le teanga ó bhéal — úsáideann na péirí abairtí iomlána chun a rá cén fáth a dtéann gach píos ar thaobh áirithe den sórtáil.